

ולפי"ז המקלל חצרו בלא שם ובלא כינוי עובר בלאו לאורחא, וכ"מ סנהדרין פ"ה א' דאמר ואחר מני החירו ורש"י פי' לענין לנדומו אפי"ג דליכא שם, ומיכו י"ג לעי' מה חומרא י"ג באצו כיון דהוא בלא שם והלא עיקר קללת אב שחיוב עליה מיתה חיתה אלא בשם, ובר"מ פ"ה מה' ממרים ה"ג כחצ ג"כ כפרש"י דאצו נעשה שליח לנדומו, וז"ל דמ"מ אצו חמור דפוגע בכבוד אצו וכמשי"כ בר"מ שם דאף לנדומו אצו נעשה שליח, [והא דהקן המקלל בכולן עובר בל"ה משמע דכלא כינוי אצו עובר י"ג דעובר ולוקה קאמר א"כ למעוטי מקלל בשמים וארץ, וכמו שפי' הר"ן נדרים ב' א' הא דהקן הנשבע בכולן חייב ללא צא למעט משביע בלא שם, אלא צא למעט משביע בשמים, ובהו"א חו"מ סימן י' הדברים נאמרו לרצון דרצון נמי אין קללה בלא שם או כינוי. ונתקשיו מנ"ל לרצון דבעינן כינוי, ובהמור באמת לרצון לאו איכא בלא כינוי אלא מלקות ליכא ומיכו לרצון אף לאו ליכא בלא שהמ"י].

(יד) **תמורה** ד' א' רש"י ד"ה לא חקל, ע"א לא מליה אמרה כו', כל דברי רש"י כאן אינם מובנים והכוונה נראה כיון דגם קללת אב אזהרת"י מהני קראי, והתם הוי אזהרה לעונש מיתה והיינו בשם כדתנן ס"ו א' וא"כ הלא כולל ע"כ קלל בשם, ואין חיובין בין לישנא קמא להאי לישנא, אלא דבליק קאמר דסתמא משמע בין בשם בין בלא שם, ובהאי לישנא הדבר מצוה דאיידי בשם.

אף ע"י כינויו ד"ל דבקלל בשמה"י פליגי, ובכ"מ פכ"ו מסנהדרין פי' דכונה הראש"ד להוכיח מכאן דאין לוקח על כינויו עי"ש והוא תימא ואין יחס כן להראש"ד.
 (ג) ר"מ פכ"ו מה"ס ה"ב וכן נשיא שקנא אצו [ר"ל אם נשיא זה שקוללה הוא אצו] חייב משום ד' שמות כו', נ"ט שהרי אין באזהרה שם מיוחד לאב וכדאמרו בגמ' ס"ו א' וכ"כ רבנו פ"ה מה' ממרים ה"ד דאזהרת מקנל אצו הוא משום שהוא כנגל אזהרת כל ישראל, ונראה דמשום זה דקדק רבנו ולא כתב לוקה ד' כמשי"כ לעיל לוקה ג', אלא יש כאן חיוב של ד' שמות, ג' שג מלקות יחד של חיוב מיתה, ואם לא התרו בו למיתה לוקה ג', דקו"ג במיתה ומלקות שאם לא התרו בו למיתה לוקה וכמשי"כ רבנו בפ"ג מה' שחיטה ה"ז בשוחט אוחו וא"כ לעכו"מ, מיהו יש נמי למה לקי על ל"ה חרש הא הוי לאו שניתן לאזהרת מיתה ב"ד באצו וע"י ת"י נעיל ס"ג א' ד"ה משום, שבת קנ"ד א' ד"ה בלאו. **שם** ה"ד או שקלל בלא שם ובלא כינוי כו', אפשר דלאו איכא אלא מלקות ולפינן מקרא אס לא תשמור ליראה ובעינן שם או כינוי, דהרי בגמ' נ"ו מלרבינן קרא לשב"ש ומשמע דבנא קרא גם חרור פלוגי בכלל קללה, ואין לומר דקרא לשמעינן דלא סגי בכינוי דהרי גר"מ חייב גם על הכינוי וע"כ קרא למעוטי בלא שם וכן כינוי, וכן צ"ל לר"מ גם בירך בלא שם ובלא כינוי חייב, ויש נמי לפ"ז גר"מ מקלל אצו יבא חיוב בלא שם ובלא כינוי, ובמת"י סנהדרין ס"ו א' שציעות ל"ה א' משמע דגם ר"מ מלריך כינוי, ולמשי"כ סנהדרין ס"ו ב' סק"ג דגם ר"מ אית גי' דמצינן יחא.

הלכות כבוד רבו ות"ח

סימן קנ

בהנהגת איסור והיתר

אחר אחד מהן בין לקולא בין לחומרא, כן משמע בסוגיה דעירובין שם, ואפשר דדוקא כשהן רבותיו.
 (ב) **אמרו** שבעות מ"ה ב' השתא דלא אתמר הנכחא לה כרו"ש ולא כר"א דיינא דעבד כרו"ש עבד כו', ולכאורה כיון דהוי ספיקא דהין נותן שאין גובין מספק, וכתו"ב צ"ב ס"ב ב' פירשו דר"ל אם הדיין מכריע כד מניחו ור"כ אין דין זה נובע אלא בימי אמוראים אבל לדין הממעי"ה ואין גובין, וקשה דבימי אמוראים אף אם פסקו אמוראי קמאי הנכחא יש לאמוראי בתראי רשות לחוק, ובכבודות מ"ח א' ד"ה דאמר, כהצו דהוא תיקון חכמי כאלו עבד כר"א עבד וכן הא דאמר צ"ב קנ"ד ב' עשה כדברי רבי עשה לריך נמי לפרש צדין המכריע או שהוא חקנת חכמים. **והא** דאמר ברכות כ"ז א' דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד, היינו נמי דין שהכריע, אבל כל הפוסקים פסקו כן גם לדין, והיה אפשר לומר משום דיש שם חומרא וקולא לענין מנחה וערביה ולריך לעשות כחומרי וקוליו ולכן מלי עבד כמר או כמר מיהו אפשר כיון דצשיקול הדעת כל הוראה חלה כשאמרו דעבד כמר עבד נתנו לנו רשות להכריע ודעבד כרי' יהודה שליחותא דקמאי קעבד והוי כאילו הכריעו קמאי כן, וכן כהא דאמרו שבעות שם. **והא** דאמר ר"ג כתובות ג' ב' זילו אהדורו כו', ז"ל דכל צבל מיקב כייפו ל"י לר"ג והוי הוראותיו פשוטות בכל הארץ ור"ג רבם וחיובים להחנכג ע"פ הוראותיו, וכיון דלדעת ר"ג הוי עפוט בדבר משנה [כמשי"כ חו' שם] מלי למיהדר עובדא, אבל אם היו במקום שאין ר"ג רבם אין לו כח לכופ אותן לקבל דעתו וכהא דצמקומו של ר"א כורחין ע"ס כו'.

(א) **ע"ז ז' א'** ה' היו שנים אחד מעמא ואחד מעבר כו' אם היה אחד מהם גדול כו' ואם לאו הלך אחר המחמיר כו', ומצוה דבין לח"ק בין לרבי"ק צשל חורה הלך אחר המחמיר יש לעי' כהא דאמרו חולין מ"ד א' הרו"ה לעשות כדברי צ"ש עושה כדברי צ"ה עושה ומפרשין דהיינו קדם צ"ק ועדיין לא הכריעו ההלכה דצ"ה רוצה וצ"ש מחדדי עפי' יאכתי ה' שקולין הן הא יש להחמיר בשל חורה, ונראה דהא דאמר דצשל חורה הלך אחר המחמיר אינו אלא בשאין אחד מהם רבו אבל אחד מן החכמים הוא רבו הלך אחריו אף להקל, ומקרי רבו כל שהוא קרוב לו ושומע שמועותיו תמיד ברוב המלות, וצ"ה אם יש שני חכמים קרובים לו רשות בידו להחזיק בהוראותיו של אחד מהם ולהחזיקו כרצו והיינו דאמרין הרו"ה לעשות כדברי צ"ש עושה והיינו להחזיקם כרצו ולהלך אחריהם תמיד בין לקולא בין לחומרא ודין זה בין בחיי החכם ובין לאחר מותו כל שידועות הוראותיו והלכותיו מפיו תלמידיו או מפיו ספריו, והנה רשאים להלך אחר רבם אף להקל בשל חורה ואפי' החולקים עליו הם הרבים כל זמן שלא היה מושב צ"ד ודנו זה כנגד זה והכריעו את ההלכה והיינו דאמרו יצמות י"ד א' צמקומו של ר"א היו כורחין עלים כו' צמקומו של ריה"ג כו' ומיכו צ"ש וצ"ה אחר צ"ק חשבוהו חכמים כהכרעה של מושב צ"ד ואין רשאין להקל כדברי צ"ש ואף לא להחמיר.

דקדם צ"ק רשאין להחמיר כדברי שניהם צמקום שאין הדברים סותרים אבל לא בשדרה וגולגולת הסותרים וכדאמר עירובין ז' א' וכן בכל מקום שהיו שנים חולקין ואין אחד מהם רבו ושניהם שוין שהלך אחר המחמיר אם יש חומרא וקולא בכל לך כמו שדרה וגולגולת הלך אחר אחד מהן בין לקולא בין לחומרא ואילו היה הדבר ספק היה ראוי להחמיר בשניהם בין לענין עריפות ובין לענין טומאה אבל כיון שיש כאן מחלוקת חכמים ראוי להלך

(ג) **נדה ע' ב'** מאי לאחר שזכר אילימא כו' דאין הלכה כר"א כו' בשעה"ד היכי עבד כותי' אלא דלא אתמר הלכה כו', לכאורה משמע דאם הדבר הוכרע מלד רבים אפשר לסמוך בשעה"ד על היחיד אבל אם הוכרע בשקול הדעת אין להקל בשעה"ד, ותימא דא"כ